

FORSKERINTERVIEW

Dansknoter bringer på disse sider interviews med forskere hvis forskning har interesse for læserne.

Har du et forslag til et interview, skal du skrive til annemariborchert@gmail.com

Ny dansk skønlitteratur om Grønland

Hvad går den forskning, du sidder med lige nu, ud på?

Mit ph.d.-projekt handler om ny dansk skønlitteratur om Grønland – hvad man også kalder *dansk grønlandslitteratur*. Mere specifikt er jeg interesseret i, hvordan litteraturen indgår i den genforhandling af forholdet mellem Danmark og Grønland, som for tiden foregår: Mens den bærende fortælling, i hvert fald fra dansk side, længe har været, at danskerne i Grønland gjorde en god gerning – man hjalp befolkningen, beskyttede den osv. – pibler det i dag frem med andre fortællinger, der sætter Danmark og dansk kolonihistorie i et helt andet lys. Tænk bare på Spiralkampagnen, som for nylig blev kaldt folkedrab af den grønlandske landsstyreformand, eller Eksperimentbørnene, der i 2020 fik en officiel undskyldning af den danske statsminister. Sager som disse gør, at den gamle fortælling om dansk altruisme og godhed for alvor er kommet under pres, og at vi lige nu befinder os i en form for 'mellemrum', hvor flere nye fortællinger prøver at bide sig fast. Det ses også i litteraturen, hvor der de seneste år har været en hidtil uset stor interesse for at granske forholdet mellem Danmark og Grønland. De tydeligste eksempler er Kim Leine og Iben Mondrup, hvis respektive trilogier tegner et grelt billede af danskernes færd, og som også begge har været med til at åbne en bred, offentlig debat om de dansk-grønlandske relationer. Jeg mener, at litterære værker som disse er helt centrale aktører i genforhandlingen, og i mit projekt undersøger jeg, *hvordan* de er det.

Hvad er din empiri og analysemetode?

Jeg beskæftiger mig med romaner og en enkelt digtsamling fra 2007 frem til i dag. Man kan altid diskutere, hvor et sådant skel skal sættes, og der er argumenter for at sætte det både tidligere og senere, men jeg mener, at Kim Leines debutroman, *Kalak*, fra 2007 indvarsler en ny bølge af dansk grønlandslitteratur – en bølge, der bl.a. er kendetegnet ved at

være uvægerligt viklet ind i genforhandlingen ovenfor. Jeg har også udblik til ældre litteratur, ligesom jeg selvfølgelig forholder mig til grønlandsk litteratur, som i nyere tid også har oplevet et stort opsving. Metodisk foretager jeg primært, hvad man vel meget generelt kan kalde kontekstualiserende tekstlæsninger, men jeg har også bevæget mig ud over det strengt tekstlige ved at interviewe forfattere, lave deltagerobservation ved litteraturarrangementer og i det hele taget være opmærksom på, hvordan litteraturen cirkulerer i både Danmark og Grønland.

Kan du give et eksempel på et fund, du har gjort?

Jeg ved ikke, om det som sådan er et *fund*, men det seneste stykke tid har jeg læst en masse litteratur fra Australien, og det er bemærkelsesværdigt, hvor mange sammenfald der er mellem den og den danske grønlandslitteratur. I Australien har man jo også, en 20-30 år tidligere end i Danmark, haft en konfrontation med en ubehagelig fortid i form af de mange sager om overgreb mod landets oprindelige befolkning, der er kommet frem. I den forbindelse er der opstået en litterær genre, som kaldes *sorry novel* – altså en 'undskyldningsroman' – og uden nogen sammenligning i øvrigt mellem situationerne i Grønland og Australien tror jeg, at store dele af den aktuelle danske grønlandslitteratur også kan ses som en slags undskyldning. Det er én måde, litteraturen kan indgå i genforhandlingen på – simpelthen ved at anerkende historiske uretfærdigheder og insistere på at skabe nye fortællinger. Jeg forestiller mig, at der også er interessante perspektiver at hente i fx canadisk litteratur, men det er nok ikke noget, jeg kommer omkring i denne omgang. Måske engang i fremtiden, hvem ved!

Kan jeg gøre noget lignende i min undervisning?

Ja, absolut, og man kan også sagtens inddrage andet end lit-

Emilie Dybdal

Ph.d.-stipendiat ved Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet, hvor hun arbejder på en afhandling om dansk grønlandslitteratur. Har desuden beskæftiget sig med grønlandsk filmproduktion og nordisk samtidslitteratur.

teratur, fx film og samfundsdebatter, hvor der jo også virkelig sker noget for tiden. Et forslag kunne være at sammenligne den klassiske danske grønlandsfilm *Qivitoq* fra 1956 med Iben Mondrups populære roman *Tabita* fra 2020 – eventuelt i uddrag. Hvad er det for fortællinger om dansk tilstedeværelse i Grønland, der kommer frem? Hvordan adskiller de sig fra hinanden? Hvilke fortællinger er eleverne selv vokset op med? Et andet forslag kunne være at sammenligne ny dansk grønlandslitteratur med ny grønlandsk litteratur og diskutere, om det er det samme ærinde, de er ude i. Her kunne man læse et uddrag af Niviaq Korneliussens debutroman fra 2014, *HOMO Sapienne*. Den består af fem dele, der godt kan læses uafhængigt af hinanden, og vil måske være interessant for gymnasieelever, fordi den i høj grad er optaget af ungdomsliv og identitet. Jeg vil også anbefale, at man graver sine tidligere numre af *Dansknoter* frem, for der er god inspiration at finde i numrene om "Dansk kolonialisme" (2017), "Grønland i dansk, dansk i Grønland" (2023) og "Nord" (2024).

Hvordan endte du som forsker på det institut, du er tilknyttet?

Jeg havde længe gået og leget med idéen om at skrive en

ph.d., og mod slutningen af min kandidat besluttede jeg mig for at gøre alvor af det – eller i hvert fald at forsøge! Jeg talte derfor med min specialevejleder, Louise Mønster, ved Aalborg Universitet, hvor jeg dengang studerede, og hun gav mig gode råd og opfordrede mig til at søge de stipendier, der løbende slås op ved universiteterne rundt omkring. Det gik jeg i gang med, og jeg kom også med i nogle kollektive projektansøgninger fra danskgruppen ved AAU, hvor jeg i mellemtiden – efter specialeforsvaret – var blevet ansat som underviser. Desværre kom der aldrig rigtig hul igennem til et stipendium, så jeg tog kontakt til min nuværende ph.d.-vejleder, Kirsten Thisted, ved Københavns Universitet. Det viste sig, at hun selv sad og lurede på at søge midler til et nyt forskningsprojekt, og at hun gerne ville have mig med. Det var jeg selvfølgelig utrolig glad for, og et stykke tid efter fik vi den glædelige nyhed, at Augustinus Fonden havde bevilget projektet. Det hedder *Between Pride and Shame: Postcolonial Renegotiations of Greenland as Part of Danish Cultural Heritage* og omfatter foruden Kirsten og mig selv, der begge er litterater, antropologen Anne Mette Randrup Jørgensen.

Udvalgte publikationer

Dybdal, E., A.M.R. Jørgensen & K. Thisted. 2025. "Danskerne – det koloniserende folk". Studier i dansk erindringskultur om Grønland".

Tidsskriftet Grønland, under udgivelse, 2025

Dybdal, E. 2024. "Destabiliserende stemmer. Om forhandlingen af dansk kulturel erindring i Kim Leine og Iben Mondrups grønlandstrilogier". *Nordica*, nr. 40, 2024: 91-115

Dybdal, E. 2022. "Dansk grønlandslitteratur og jagten på det antropocæne". *Akademisk kvarter*, nr. 25, 2022: 37-50

Dybdal, E. 2021. "Litteraturen rykker nordpå. Om Grønland i 10'ernes danske litteratur". *Passage*, nr. 85, 2021: 115-128

Dybdal, E. & A. Grønlund. 2020. "Bygder og barakker. Arbejdspladsen som konfliktzone i dansk grønlandslitteratur". *Passage*, nr. 84, 2020: 35-47